

Aktivitetsoversigt for medlemsåret 2009 -2010

Pjece ”Ved livets afslutning på plejehjem – et oplæg til medarbejderne”

Da vi sidste år udsendte tilsvarende brev, var pjecen ”Ved livets afslutning på plejehjem – et oplæg til medarbejderne” netop blevet færdig. Pjecen er tænkt som både et opslagsværk og et oplæg til debat for medarbejdere på plejehjem. Rigtig mange har været interesseret i at få pjecen, og vi har på nuværende tidspunkt udsendt i alt 2030 pjecer til bl.a. plejehjem, SOSU-skoler, område – og plejehjemscentre, sygeplejeskoler og til mange andre, som har bestilt pjecen via vores hjemmeside.

Den 26. april afholdte vi et dialogmøde med titlen ”Døden på plejehjem”. Knap 50 inviterede personer, herunder plejehjemsledere, områdeledere, sygeplejersker og SOSU-assistenten deltog i mødet. Dialogmødet var arrangeret i forlængelse af vores udgivelse af ovenstående pjece. Vores ønske med mødet var at skabe en dialog omkring plejen af døende plejehjemsbeboere. Selvom enkelte plejehjem allerede yder en optimal palliativ pleje, er praksis langt fra tilstrækkelig alle steder. På vores hjemmeside findes der et resume fra mødet samt de tre oplægsholderes plancher og endelig et par billeder fra dagen. Find det under nyheder fra den 29. april med overskriften ”Dialogmøde satte fokus på livets afslutning på plejehjem”. Pjecen er vedlagt dette brev.

Min Sidste Vilje – til forsvarets udsendte soldater

Vi fortalte sidste år om vores henvendelse og samarbejde med forsvaret om udarbejdelsen af en specifik udgave af ”Min Sidste Vilje”, målrettet de soldater, som udsendes i forsvarets tjeneste. Resultatet blev færdigt i august måned 2009. Det har været et meget positivt samarbejde, og vi er som Landsforening meget glade for, at Forsvaret har oplevet det som en succes, da ”Min Sidste Vilje – hvis jeg dør i forsvarets tjeneste” kan benyttes som en lejlighed til at få talt med sin familie om de bekymringer, der naturligt trænger sig på i forbindelse med en udsendelse. I forbindelse med udgivelsen af denne specifikke udgave af ”Min Sidste Vilje” skrev Forsvaret bl.a. følgende: ”Forsvarets stigende internationale engagement har øget behovet for at tale om og gennemtænke risikoen for, at man falder i tjenesten. For at hjælpe medarbejderne til at håndtere de store spørgsmål

har Forsvaret udgivet Min Sidste Vilje, der fremover bliver en del af den missionsforberedende uddannelse.”

Ny hjemmeside

Den 1.oktober 2009 havde vi den store glæde at kunne gå live med vores nye hjemmeside og videnportal.

Hjemmesiden har fået en ny grafisk platform og nyt indhold, og det er vores ønske at markere Landsforeningens hjemmeside som en videnportal, hvor der sættes fokus på svære emner som død, sorg og begravelse.

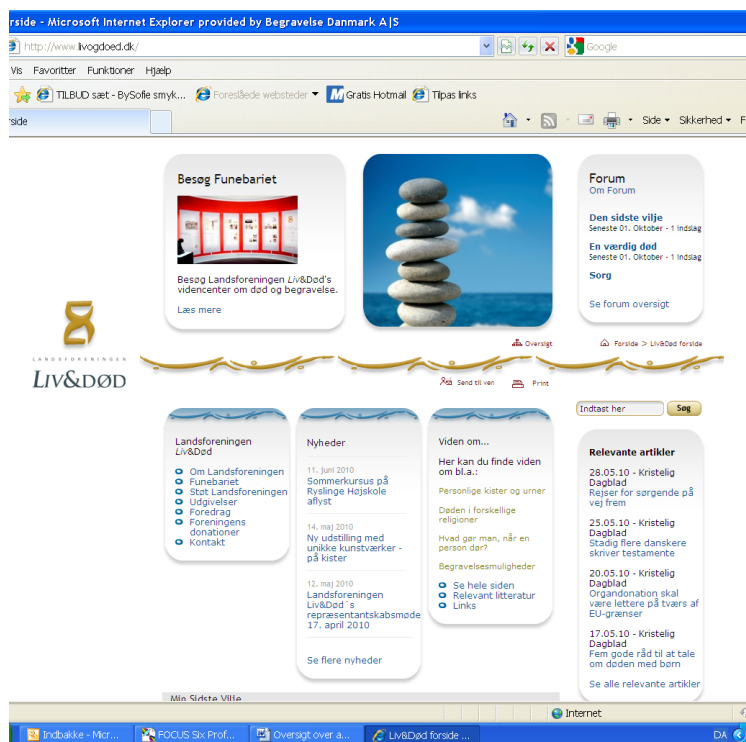
Dermed understøtter det Landsforeningens arbejde inden for fire kerneområder, som er:

- At sikre alle mennesker en værdig afslutning på livet
- At hjælpe mennesker med at få deres sidste vilje opfyldt
- At nedbryde tabuet omkring døden
- At informere om forhold i forbindelse med død og begravelse

Hjemmesiden er for alle, der har interesse for eller søger viden om emnet og kan derfor også med fordel bruges af undervisere, studerende, skolebørn, folk der arbejder med døende eller dem, der har mistet.

På hjemmesiden har vi samlet en masse viden omkring døden, sorg, begravelse, relevant litteratur, døden i andre religioner m.m. Du kan også finde alle Landsforeningens udgivelser og vejledninger.

Vores nye hjemmeside har ligeledes et forum, hvor vi indbyder til debat med fokus på døden. Her er det muligt at komme med indlæg og kommentarer om alt, hvad hjertet begærer.

Hjemmesiden vil løbende blive opdateret med ny viden og information. Hvis du oplever mangler eller har idéer til indhold, modtager vi meget gerne forslag til den videre udvikling. Du er altid velkommen til at kontakte os på info@livogdoed.dk

Hjemmesidens adresse er www.livogdoed.dk

Min Sidste Vilje

Vi har igennem det sidste år valgt at annoncere mere målrettet for formularen ”Min Sidste Vilje” i forskellige blade som f.eks. ”Helse”. Målet med dette er netop at være med til at nedbryde tabuet omkring døden. Dermed håber vi, at flere i tide vil få talt om tankerne og ønskerne til egen begravelse/bisættelse. Som vi også skriver i annoncen, så er ”Min Sidste Vilje – en hjælp til dig og dine nærmeste”. Den sidste afsked er vigtig for at sikre starten på et godt minde.

Vi har dermed også oplevet en stigende interesse for dels at få tilsendt formularen ”Min Sidste Vilje” og for at udfylde netudgaven, som findes direkte på www.minsidstevilje.dk.

Vi har fra januar 2010 til 15. juni 2010 udsendt i alt 1121 ”Min Sidste Vilje” plus pjecen ”Når livet slutter”. Herudover er der 200, der har udfyldt ”Min Sidste Vilje” via nettet. De har herefter fået tilsendt et udskrift af dette.

Med baggrund i formularen ”Min sidste vilje” har vi også haft et godt og spændende samarbejde med Ryslinge Højskole, som kontaktede os med henblik på udviklingen af et

MIN SIDSTE VILJE! – en hjælp til dig og dine efterladte

Den sidste afsked er vigtig for at sikre starten på et godt minde. Det er det sidste, dine kære kan gøre for dig – et minde, som de skal leve med resten af livet.

Det er en stor hjælp, og har oftest stor betydning for dine efterladte, hvis du fortæller om dine ønsker og tanker i forhold til din begravelse.

Det giver dem mulighed for at sætte netop dit personlige præg på deres sidste afsked med dig.

Du kan notere dine ønsker og tanker i ’Min Sidste Vilje’.

Rekvirer eller udfyld ’Min Sidste Vilje’ på Landsforeningen Liv&Død’s hjemmeside www.livogdoed.dk.

På hjemmesiden kan du ligeledes finde vejledning og information omkring død og begravelse.

Landsforeningen Liv&Død arbejder for, at alle skal have en værdig afsked med livet.

LANDSFORENINGEN
LIV&DØD

Læs mere på
www.livogdoed.dk

ugekursus med titlen ”Min Sidste Vilje”. Kurset var planlagt til afholdelse i uge 27 i år. Kurset er dog desværre lige blevet aflyst på grund af for få tilmeldinger.

Funebariat – vores videncenter i København

Vi kan endnu engang fortælle, at vi oplever en stigende interesse for vores videnscenter, Funebariet. I 2009 havde vi i alt 1467 besøgende, hvoraf de 435 besøgte os på Kulturnatten. I 2010 har vi frem til den 15. juni haft i alt 481 besøgende, hvor vi på samme tidspunkt sidste år kun havde haft 399 besøgende.

I 2009 var vi som de mange tidligere år en del af Kulturnatten i København. Ud over at Funebariet var åbent, hvor alle kunne få en rundvisning, havde vi et særarrangement, et musikforedrag med titlen ”Husk du skal dø” med sociolog Michel Hviid Jacobsen og Trio Cosmos. Musikforedraget var delt op i fem afsnit, der tog tilhørerne med

på en rejse gennem dødens historie fra den klassiske død i Middelalderen over den smukke død i Romantikken og den bortgemte død i det tyvende århundrede til nutidens spektakulære og paradoksale død.

Der var livlig aktivitet i hele huset hele aftenen - også i vores cafe, hvor alle kunne nyde en forfriskning. Det var helt sikkert en succes, som vi er klar til at gentage i år den 15. oktober - dog med et andet særarrangement på programmet. Når vi nærmer os datoen, vil programmet blive offentliggjort i Kulturnattens eget program både på nettet og i en trykt udgave samt på vores egen hjemmeside.

Repræsentantskabet

Landsforeningen *Liv&Død*'s øverste myndighed er repræsentantskabet og på det årlige repræsentantskabsmøde i april, blev der valgt endnu tre nye medlemmer:

Jette Søe, leder af Region Hovedstadens rehabiliteringshospital
Montebello, Spanien

Hanne Aagaard, Forstander, Røde Kors Hjemmet, Løgstør og
Karen Marie Dalgaard, ledende sygeplejerske, Det Palliative Team,
Aalborg

Ud over de tre nye medlemmer består repræsentantskabet af:
Inge Nesgaard Arbejdsmarkedschef, Aalborg (Formand)
Stig Lynghøj Nielsen Advokat, Hørsholm (Næstformand)
Jørgen Secher Selvstændig, Kolding
Michael Hviid Jacobsen Professor, PhD, Aalborg Universitet
Ole J. Hartling Ledende overlæge, Vejle Sygehus
Lilian Zøllner, Centerchef, Center for Selvmordsforskning Odense
Vibeke Iversen, Kontorchef, Københavns Kommune
Connie Engelund, Direktør, Holmegårdsparken, Charlottenlund
Kurt Hansen, Aalborg
Ane Bonderup, Afsnitsleder, Palliativ afdeling Århus
Tove Kirsten Krogh, AF-Chef, Aalborg
Torben Brøgger, Vicedirektør, Københavns kommune
Anne-Louise Sommer, Rektor, Danmarks Designskole
Christian Juul Busch, Hospitalspræst, Rigshospitalet, København
Mette Raunkiær, Lektor, Sygeplejerskeuddannelsen, København
Helle Timm, Palliativt Videncenter, København Ø

Både formand Inge Nesgaard og næstformand Stig Lynghøj Nielsen var på valg til bestyrelsen. Begge genopstillede og blev genvalgt og konstitueret som henholdsvis formand og næstformand for endnu to år.

Traditionen tro mødtes repræsentantskabet allerede dagen før til den årlige temaeftermiddag. På programmet i år var emnet ”En værdig død på vores hospitaler – er det muligt?” Der blev holdt tre spændende oplæg:

- ”En værdig død på en kræftafdeling i Danmark – udfordringer og muligheder?”

Ved Sygeplejeforsker Karen Marie Dalgaard, Aalborg Sygehus

- ”Palliationsmappen – implementering af guidelines for behandling og pleje af døende patienter i et hæmatologisk sengeafsnit”

Ved Overlæge Georg Thorsell, Aalborg Sygehus

- ”Overvejelser om etik i forbindelse med døden på Intensiv afdeling”

Ved Overlæge Mogens Skadborg, Aarhus Sygehus

Repræsentantskabet havde efterfølgende en dialog om idéer til, hvordan Landsforeningen kan arbejde videre med det overordnede emne ”En værdig død på vores hospitaler”.

Landsforeningen *Liv&Død*'s formål er, at arbejde for at alle skal have en værdig afsked med livet. Det gør vi bl.a. ved at fokusere på følgende områder:

- Den akutte død
- Døden i hjemmet
- Døden på hospital
- Døden i plejebolig/institution
- Døden på hospice

Vi har i de sidste ca. fem år arbejdet målrettet med fokusområdet ”Døden på plejehjem” med henblik på at forbedre indsatsen for døende på plejehjem/i plejebolig. Dette arbejde vil vi fortsætte, men vil samtidig sætte fokus på endnu et område - hospitalsområdet, hvor 50% af Danmarks befolkning dør.

Skovbegravelsespladser

Landsforeningen har de sidste par år, i samarbejde med foreningen Løvfald, været involveret i arbejdet for etableringen af skovbegravelsespladser. Danskere, som ikke ønsker en begravelse på en kirkegård, har hidtil kun haft ét andet alternativ, nemlig at få asken strøet ud over havet. Men flere og flere danskere ønsker at blive begravet i de danske skove, og en ændring i begravelsesloven, som blev vedtaget i 2008, gør det nu muligt. Forudsat at en kommune og Kirkeministeriet godkender det, kan en privat skovejjer stille et område i skoven til rådighed for en gravplads. Frederikshavn Kommune var en af de første kommuner, der

godkendte en kommunal begravelsesplads til urnenedsættelser. Men det er desværre ikke muligt at praktisere endnu, da der stadig er uenigheder kommunen og Kirkeministeriet imellem vedrørende driften af begravelsespladsen. Vi følger sagen, og så snart der er en afgørelse, vil vi informere om sagen på vores hjemmeside.

Krav til bedemandsbranchen

Som bekendt ejer Landsforeningen *Liv&Død* Begravelse Danmark, som er den eneste landsdækkende kæde af bedemænd. Eventuelt overskud fra Begravelse Danmark går til at styrke Landsforeningens arbejde. Det sidste år har bedemandsbranchen været præget af en del omtale, og noget har drejet sig om autorisation for branchen. I Landsforeningen er vi dybt involveret i denne proces og bakker fuldt ud op om, at der skal være en autorisationsordning. Her er vi i et tæt samarbejde med brancheorganisationen Danske Bedemænd. Arbejdet har ikke på nuværende tidspunkt givet resultat, da der ikke er den store politiske opbakning til en autorisationslov. Det er derfor vigtigt for os at fortælle, at Landsforeningen i samarbejde med Begravelse Danmark igennem de sidste tre år har stået for en intern uddannelse af bedemænd i Begravelse Danmark. På den måde er vi med til at sikre, at vores egne bedemænd ”klædes på” til at udføre arbejdet som bedemand på bedst mulig måde. For information om Begravelse Danmark og om indholdet i den her nævnte uddannelse kan du læse mere på Begravelse Danmarks hjemmeside på www.begravelsedanmark.dk

Mere information om Landsforeningen *Liv&Død*'s aktiviteter

Du kan altid blive orienteret om vores tiltag og aktiviteter på hjemmesiden: www.livogdoed.dk, hvor du også kan finde mere information om repræsentantskabet og bestyrelsen. På hjemmesiden kan du også downloade eller bestille eksemplarer af vores pjecer og brochurer. Du er naturligvis også altid velkommen til at kontakte os på tlf. 33 36 49 70 eller via e-mail på info@livogdoed.dk.